

Reglaments

Decret

Decret de l'11-11-2020 d'aprovació del Reglament regulador del procediment de notificació i actuació social de les situacions de risc dels infants i els adolescents i el Protocol (PAS).

Exposició de motius

Per tal de donar compliment als principis rectors de la Constitució del Principat d'Andorra i la Convenció sobre els drets de l'infant, el 5 de maig del 2005 es va aprovar el Protocol d'actuació en casos d'infants en perill (PACIP), el qual establia un procediment per protegir els infants i els adolescents davant de qualsevol situació de perill, amb independència de qualsevol tipus de risc detectat.

Al seu torn, garantia la coordinació entre totes les institucions amb la finalitat d'alleugerir l'impacte ocasionat a l'infant o l'adolescent afectat. Concretament, el PACIP determinava línies d'intervenció per actuar en dos supòsits: la sospita de maltractament i la certitud o evidència raonables de qualsevol situació d'aquesta mena.

Durant els gairebé quinze anys de vigència, el PACIP ha estat un instrument útil que ha fet possible l'actuació coordinada dels professionals encarregats de la protecció a la infància i l'adolescència davant de situacions de risc o desemparament, però ha quedat, en part, obsolet, ja que al llarg d'aquests anys han sorgit noves realitats i necessitats socials. L'aprovació de la Llei 14/2019, del 15 de febrer, qualificada dels drets dels infants i els adolescents (d'ara endavant, "Llei 14/2019") també ha evidenciat la necessitat de revisar els protocols existents en aquesta matèria.

La Llei 14/2019 assenyalava que s'han d'establir els mecanismes de coordinació necessaris per garantir una cooperació efectiva en la prevenció, la detecció, la notificació i la derivació del maltractament als infants i els adolescents per garantir l'atenció immediata i la recuperació física i psíquica, així com la reinserció social i la intervenció judicial corresponent. Aquesta coordinació ha de concernir les administracions públiques, els serveis públics i privats i els professionals especialitzats en la matèria o autoritats competents, en concret dels àmbits sanitari, educatiu, dels afers socials, de la joventut, dels esports, del lleure, de la cultura, policial i judicial.

Altrament, la Llei 14/2019 també encomana, d'una banda, l'establiment de protocols de notificació o denúncia mitjançant la identificació dels indicadors i la constatació dels supòsits de desprotecció, amb la finalitat de garantir la detecció eficient de situacions de risc o de maltractament; i de l'altra, l'atorgament de protocols d'actuació i col·laboració per definir el procediment que cal seguir en cas d'evidència o sospita d'una situació de risc o desemparament d'un infant o adolescent.

Així, els protocols convinguts en matèria de maltractament a infants o adolescents són aplicables obligatòriament pels professionals competents, en l'exercici de les seves activitats, tant en l'àmbit públic com en el privat.

L'obligació de notificar o denunciar el coneixement o la sospita fonamentada d'una situació de risc o desemparament s'estén a la ciutadania, que ha de col·laborar en la detecció i la notificació d'aquestes situacions.

Amb tot, s'ha creat un grup de treball format per diversos professionals de diferents àmbits implicats en l'atenció i la protecció a la infància i l'adolescència que ha estat l'encarregat d'elaborar i redactar el Protocol de notificació i actuació social de les situacions de risc dels infants i els adolescents (PAS) amb la finalitat d'ordenar i unificar els criteris de detecció, mitjançant una sèrie d'indicadors de risc, per evitar amb l'antelació

suficient situacions que puguin esdevenir perjudicials per al desenvolupament correcte dels infants o els adolescents.

Així es concreta un procediment de notificació, derivació i intervenció àgil i eficaç, aplicable en situacions de risc o desemparament, per part de la ciutadania i de tots els professionals, especialment els que intervenen en el sistema de protecció dels infants i els adolescents.

Altrament, la disposició final segona de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris determina com una de les prioritats d'implementació l'establiment d'un programa de detecció precoç dels casos de víctimes de violència o abús sexual envers els infants, o en situació de risc, i d'informació i orientació a les famílies afectades.

Per tots aquests motius s'ha promogut aquest Reglament, a fi de regular el procediment de notificació i actuació social davant de situacions de risc dels infants i els adolescents, que es detalla al protocol, instrument que ha estat consensuat pels membres de la Comissió Nacional d'Atenció a la Infància i l'Adolescència i que figura com a annex I.

Ateses les consideracions esmentades, a proposta del ministre d'Afers Socials, Habitatge i Joventut, el Govern, en la sessió del 11 de novembre del 2020, aprova aquest Decret amb el contingut següent:

Article únic

S'aprova el Reglament regulador del procediment de notificació i actuació social de les situacions de risc dels infants i els adolescents i el Protocol (PAS).

Reglament regulador del procediment de notificació i actuació social de les situacions de risc dels infants i els adolescents i el Protocol (PAS)

Article 1. *Objecte*

Aquest Reglament té per objecte regular els aspectes generals del procediment de notificació i actuació social davant les situacions de risc dels infants i els adolescents; i definir el circuit mitjançant l'establiment del Protocol de notificació i actuació social en les situacions de risc dels infants i els adolescents (PAS), que figura en l'annex I.

Article 2. *Règim jurídic*

Aquest Reglament i els annexos que el configuren despleguen les previsions establertes al títol II de la Llei 14/2019, especialment els articles relacionats amb la prevenció i la coordinació efectiva contra el maltractament i les actuacions de detecció, notificació i derivació.

Article 3. *Àmbits d'aplicació*

Aquest Reglament, i els annexos que el desenvolupen, s'aplica als infants i adolescents menors de divuit anys, amb independència de les seves característiques o condicions, sobre els quals no s'efectua cap tipus de seguiment per part del ministeri encarregat dels afers socials, però es considera que poden requerir una valoració i intervenció per part dels professionals especialitzats. El seu àmbit territorial és el Principat d'Andorra.

S'entén per infant la persona amb una edat compresa entre el naixement i els onze anys i per adolescent, la persona que té una edat compresa entre els dotze anys i la majoria d'edat, d'acord amb la Llei 14/2019.

Article 4. *Conceptes*

A l'efecte d'aquest Reglament, s'entén per:

- Prevenir: és adoptar actuacions socials necessàries per abordar els indicadors i els factors de risc i per prevenir les situacions que puguin posar els infants i els adolescents en una situació de desprotecció o en situacions que són perjudicials per al seu desenvolupament sa i integral o per al seu benestar.

b) Detectar: significa reconèixer o identificar l'existència d'una situació susceptible de ser una situació de risc. És el primer pas per poder intervenir amb l'infant o l'adolescent i la seva família per proporcionar-los l'ajuda necessària per reconduir aquesta situació.

c) Notificar: és transmetre o traslladar informació sobre la suposada situació de risc o desemparament de l'infant o l'adolescent i de la seva família. És una condició necessària per possibilitar la intervenció alhora que constitueix una obligació legal i professional. Els recursos de suport i d'intervenció als infants i adolescents i les seves famílies només es poden activar en cas que la situació de risc s'hagi notificat. La responsabilitat de valorar la situació de risc o inclús el desemparament correspon a l'equip de professionals del ministeri encarregat dels afers socials o si escau, als altres agents que intervenen davant de situacions de desprotecció.

d) Situació de risc: situació que afecta el desenvolupament i el benestar dels infants i els adolescents quan es veuen limitats o perjudicats per qualsevol circumstància personal, familiar o social, sempre que per protegir-los efectivament no calgui separar-los del nucli familiar però sigui necessària la intervenció de les administracions públiques competents per eliminar, reduir o compensar les dificultats que estiguin travessant. Les situacions de risc es detallen a l'annex II.

e) Risc lleu o moderat: situació en què els progenitors o guardadors de l'infant o l'adolescent utilitzen unes pautes educatives, de cura, tracte o relació inadequades envers el menor, i tot i que la situació no ha provocat un dany significatiu, si es manté, podria provocar-lo en un futur. La valoració, la intervenció i el seguiment d'aquesta situació corresponen al Servei Social d'Atenció Primària (SSAP).

f) Risc greu: situació en què l'infant o l'adolescent té les necessitats bàsiques sense satisfer, o bé la falta d'aquestes necessitats li han provocat o és probable que li provoquin un dany significatiu en la salut i el desenvolupament. Aquesta situació és conseqüència directa de la incapacitat o la impossibilitat dels progenitors, tutors o guardadors de complir els deures de protecció o d'un compliment inadequat d'aquests deures. La valoració, la intervenció i el seguiment d'aquestes situacions corresponen al Servei Especialitzat d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (SEAIA).

g) Situació de desemparament: és la situació que afecta el desenvolupament i el benestar de l'infant o l'adolescent en el sentit que es veu limitat o perjudicat greument per qualsevol circumstància personal, familiar o social, i sempre que sigui imprescindible separar-lo del seu nucli familiar per protegir-lo de forma efectiva, com a mesura adient per garantir la seva atenció adequada, d'acord amb el que estableix la normativa vigent. La situació de desemparament la declara el batlle competent de la jurisdicció de menors, d'ofici o a instància del Ministeri Fiscal, del SEAIA, dels progenitors o de la persona que en tingui atribuïda la tutela o la guarda, o de qualsevol altre familiar de l'infant o l'adolescent. A l'annex II es representen les possibles situacions de desemparament previstes a la Llei 14/2019.

h) Sospita fonamentada: és la situació en què, tot i els indicadors detectats, el diagnòstic no permet confirmar la certesa de la situació de risc.

i) Indicador de risc: és una eina metodològica o estàndard de referència per facilitar el coneixement objectiu de la realitat de l'infant o de l'adolescent i el seu entorn, i la seva finalitat és donar suport en la valoració dels fets que s'han d'acreditar i vincular-los a una situació de risc o desemparament. Els indicadors de risc es refereixen a les observacions fetes en relació amb l'aspecte físic de l'infant i l'adolescent, l'aspecte emocional, el comportament i el nivell de desenvolupament o d'aprenentatge que fan pensar que podria trobar-se en una situació de risc. Alguns indicadors són altament específics d'una situació de risc, però n'hi ha d'altres que s'han de contextualitzar i contrastar amb els coneixements professionals per determinar la situació d'aquell infant o adolescent. La guia d'indicadors de risc figura a l'annex III.

Article 5. *Principis generals d'actuació*

a) Interès superior de l'infant i l'adolescent. És un principi rector de l'actuació professional que garanteix que, en el moment de sopesar diversos interessos i prendre una decisió que afecti l'infant o adolescent, es considerarà primordialment el seu interès per sobre dels altres.

- b) Lliure desenvolupament de l'infant i l'adolescent. Respon a la necessitat de vetllar pel lliure desenvolupament de l'infant i garantir les seves necessitats físiques, cognitives, emocionals i socials.
- c) Atenció a la discapacitat. Els infants i els adolescents amb discapacitat han de rebre l'assistència adequada d'acord amb les seves necessitats.
- d) Corresponsabilitat social. Les administracions públiques, la família i la ciutadania han de promoure i garantir el respecte i el compliment efectius dels drets i deures dels infants i els adolescents i l'exercici responsable d'aquests drets.
- e) Coordinació. En el desenvolupament de les seves funcions, les administracions públiques amb competències en matèria dels drets dels infants i els adolescents han d'actuar de forma coordinada entre si i amb les entitats ciutadanes i les famílies, per garantir la millor atenció conduent a la realització plena dels drets i el benestar dels infants i els adolescents i per optimitzar els recursos i l'adequació de les intervencions per evitar que la víctima sigui objecte d'intervencions repetitives.
- f) Intervenció mínima. Exigeix modular la intensitat de la intervenció en funció de la gravetat i la periodicitat de la situació de desprotecció.
- g) Perspectiva de gènere. Totes les actuacions que es derivin de l'aplicació d'aquest Reglament i del protocol annexat han de tenir en compte i integrar les qüestions de gènere.

Article 6. Òrgans bàsics

Els òrgans bàsics d'atenció als infants i els adolescents en situació de risc del ministeri encarregat dels afers socials són els previstos a l'article 5 de la Llei 14/2019.

Article 7. Objectius del protocol

Els objectius d'aquest protocol són els següents:

- a) Protegir els infants i adolescents en situació de risc i vetllar perquè es desenvolupin en entorns segurs.
- b) Garantir la seva activació quan es detecti una situació de risc per iniciar la intervenció i promoure els recursos necessaris per a l'infant o adolescent i la seva família.
- c) Assegurar la funció ciutadana i professional d'atenció i protecció dels infants i adolescents.
- d) Sensibilitzar el col·lectiu de professionals que treballen prop de la infància i l'adolescència de les situacions de risc i capacitar-los i corresponsabilitzar-los per identificar, detectar i notificar situacions d'aquesta mena.
- e) Evitar la victimització secundària agilitzant els processos que concerneixen els infants i els adolescents i evitant la duplicitat d'intervencions.

Article 8. Detecció

1. Les administracions públiques, les altres entitats públiques i privades i els professionals que intervenen en el sistema de protecció dels infants i els adolescents han de garantir la detecció eficient de les situacions de risc o desempament, d'acord amb l'article 68 de la Llei 14/2019, i tenen l'obligació de complir i actuar d'acord amb el protocol que figura a l'annex I, i els altres protocols que es puguin establir.

2. La fase de detecció ha de ser tan precoç com sigui possible per evitar conseqüències més greus i per incrementar les possibilitats d'èxit de la intervenció. Per facilitar la detecció, s'annexa una guia d'indicadors de risc en relació amb l'aspecte físic de l'infant o l'adolescent, l'aspecte emocional, el comportament i el nivell de desenvolupament i aprenentatge, i d'altres en relació amb la situació dels progenitors, tutors o guardadors de l'infant o l'adolescent respecte al seu context familiar i personal (annex II).

Article 9. *Procediment davant de situacions de risc*

El procediment, una vegada detectada una situació de risc, segueix amb les fases següents:

1. Notificació. La ciutadania i els professionals, especialment els que treballen en els àmbits dels afers socials, la salut, l'educació, la justícia, la cultura i el lleure, i les autoritats que per raó de la seva professió o el seu càrrec tinguin coneixement o sospites fonamentades d'una situació de desprotecció en què es troba un infant o un adolescent, en particular d'una situació de risc o de desemparament, ho han de notificar o denunciar als òrgans competents segons el protocol (PAS) que figura a l'annex I.
2. Cribratge. Estudi previ de la situació per part de l'Equip de Cribratge, d'acord amb el que es preveu en aquest Reglament i el protocol (PAS) annexat.
3. Valoració del risc. En funció de les conclusions de l'Equip de Cribratge, s'ha d'assignar un professional referent competent, que ha d'efectuar la valoració de risc de l'infant o l'adolescent segons el que preveu el PAS. L'objectiu de la fase de valoració és concretar la situació de risc, la severitat del dany ocasionat a l'infant o l'adolescent, la probabilitat que es torni a produir, el grau de satisfacció de les necessitats de l'infant o adolescent i, finalment, els recursos familiars i de l'entorn.
4. Intervenció social. S'inicia amb el propòsit de reconduir els indicadors de risc detectats i garantir el desenvolupament i les necessitats de l'infant o l'adolescent que s'hagin pogut vulnerar. En aquesta fase s'ha de promoure l'aplicació d'intervencions o recursos d'atenció social i educativa que permetin disminuir o eliminar la situació de risc, en els termes establerts al protocol (PAS) i la Llei 14/2019.

Article 10. *Equip de cribratge*

1. L'Equip de Cribratge, adscrit al ministeri competent en matèria dels afers socials, està format per un tècnic d'atenció social del SSAP i un del SEAIA, i és l'encarregat d'efectuar un estudi previ de la situació notificada.
2. Ocasionalment, pot sol·licitar la col·laboració de professionals especialistes en el seu camp d'intervenció que siguin convenients per garantir una valoració especialitzada.

Disposició derogatòria

1. Es deixa sense efecte l'Edicte del 5-5-2005 pel qual s'aprova el Protocol d'actuació en casos d'infants en perill (PACIP).
2. En general, queden derogades totes les disposicions anteriors de rang igual o inferior a aquest Reglament, en tot el que s'oposin, contradiguin o resultin incompatibles amb el que s'hi estableix.

Disposició final

Aquest Reglament entra en vigor l'endemà de ser publicat al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Cosa que es fa pública per a coneixement general.

Andorra la Vella, 11 de novembre del 2020

Xavier Espot Zamora
Cap de Govern

Annex I. Protocol de notificació i actuació social de les situacions de risc dels infants i els adolescents (PAS)

1. Notificació per part de la ciutadania

1.1. La ciutadania, quan tingui coneixement o sospites fonamentades d'una situació de risc o desemparament en què es troba un infant o adolescent, té l'obligació de comunicar-ho al ministeri encarregat dels afers socials, al Cos de Policia, a l'Administració de Justícia, al Ministeri Fiscal o al Raonador del Ciutadà. Els infants i els adolescents també poden informar d'una situació de risc sense la necessitat de consentiment dels seus progenitors, persona tutora o guardadora.

1.2. La notificació al ministeri encarregat dels afers socials es pot efectuar de les formes següents:

- a) Posant-se en contacte amb els equips tècnics d'atenció social del Servei Social d'Atenció Primària (SSAP) ubicats als centres d'atenció primària de totes les parròquies.
- b) Presentant-se a les dependències del ministeri encarregat dels afers socials o trucant al número de telèfon del ministeri o al telèfon d'urgència 175 creat a aquest efecte.
- c) Presentant una denúncia telemàtica mitjançant el formulari corresponent disponible a la web del ministeri encarregat dels afers socials.

1.3. El procediment que ha de seguir la ciutadania per notificar de forma telemàtica una situació de risc prop d'un infant o un adolescent és el següent:

- a) Accedir a l'apartat Notificació telemàtica: situacions d'infants i adolescents en risc, disponible a la pàgina web d'Afers Socials (www.aferssocials.ad).
- b) Dirigir-se a Espai ciutadà.
- c) Emplenar el formulari corresponent. La persona que notifica ha d'exposar a l'apartat Motiu de la notificació la situació de risc detectada o la sospita sobre una situació de risc prop d'un infant o adolescent. Es requerirà la informació bàsica de la persona que notifica la situació de risc, tot i que es garanteix la confidencialitat de la informació i de la identitat de la persona que fa la comunicació, d'acord amb l'article 69 de la Llei 14/2019. Aquest formulari s'enviarà automàticament a l'adreça de correu electrònic infancia@govern.ad.

1.4. En tot cas, s'ha de garantir la confidencialitat de la informació i de la identitat de la persona que fa la comunicació.

2. Notificació per part dels professionals

2.1. Actuacions prèvies

2.1.1. Sempre que sigui possible, i quan no es posi en perill la integritat física i moral de l'infant o l'adolescent, abans de notificar o denunciar la situació de risc, el col·lectiu de professionals ha d'efectuar un intercanvi d'informació amb la família respecte als indicadors detectats per esbrinar el que està succeint i, en la mesura que sigui possible, intentar reconduir les mancances existents.

2.2. Procediment de notificació

2.2.1. En cas que no es pugui fer aquest treball previ o no es pugui reconduir la situació, s'ha de notificar la situació al ministeri competent en matèria dels afers socials mitjançant el formulari específic per a professionals disponible a la web del ministeri competent i ha de facilitar-ne la informació i la documentació relatives a l'infant o l'adolescent concernit, i al seu entorn familiar o social, que siguin necessàries per valorar la situació.

2.2.2. L'activació del protocol (PAS) s'ha de notificar a la família.

2.2.3. No és necessari el consentiment de l'adolescent, els progenitors o la persona que exerceix la tutela de l'infant o l'adolescent per facilitar aquesta informació, i només es pot utilitzar per protegir l'infant o l'adolescent, d'acord amb el seu interès superior.

2.2.4. L'obligació dels professionals i les autoritats a què fa referència l'apartat 1 d'aquest article preval sobre les normes que els puguin ser aplicables en relació amb el secret professional, sense perjudici del que estableix l'article 70, apartat 3 de la Llei 14/2019.

2.2.5. Si l'infant o l'adolescent ja és objecte d'intervenció i la seva situació ha canviat o hi ha informació nova o de rellevància, aquesta informació s'ha de facilitar al professional referent del ministeri encarregat dels afers socials que tingui assignada aquesta família.

2.2.6. El procediment que han de seguir els professionals per notificar una situació de risc prop d'un infant o un adolescent és únicament el següent:

- a) Accedir a l'apartat Notificació telemàtica: situacions d'infants i adolescents en risc, disponible a la pàgina web d'Afers Socials (www.aferssocials.ad).
- b) Dirigir-se a Espai professional. El formulari adjunt està compost per un apartat que recull les dades del professional que notifica la situació, les dades de l'infant i el motiu de la notificació.
- c) En l'apartat dels indicadors de risc cal marcar la casella amb l'indicador que s'hagi detectat. També es pot afegir informació que sigui d'interès respecte de l'infant o l'adolescent.
- d) Després d'omplir aquests documents, els ha de desar per enviar-los a l'adreça de correu electrònic infancia@govern.ad. Posteriorment, rebrà una confirmació del lliurament.

2.3. Per a qualsevol dubte a l'hora de notificar, la ciutadania o els professionals poden presentar-se a les dependències del ministeri encarregat dels afers socials o trucar al número de telèfon del ministeri esmentat o al 175.

3. Derivació

Quan el Cos de Policia, l'Administració de justícia, el Ministeri Fiscal o el Raonador del Ciutadà rebin una denúncia sobre una possible situació de risc o desemparament prop d'un infant o adolescent, han de fer la derivació oportuna al ministeri encarregat dels afers socials per activar aquest protocol (PAS).

4. Estudi previ i cribratge

4.1. Quan el ministeri encarregat dels afers socials rebi una notificació o denúncia d'una situació de risc, l'Equip de Cribratge, ha d'efectuar un estudi previ de la situació per valorar si es tracta efectivament d'un cas competència del ministeri encarregat dels afers socials i per determinar el grau de risc que presenta l'infant o l'adolescent i el servei competent que ha d'intervenir.

4.2. Amb aquesta finalitat, ha de recavar la informació rellevant relacionada amb la identificació de la persona que ha notificat així com la relacionada amb la situació.

5. Valoració de la situació de risc

5.1. En funció de les conclusions de l'Equip de Cribratge, s'ha d'assignar un professional referent competent, que ha d'efectuar la valoració de risc de l'infant o l'adolescent. En cas que se'n desprengui que el risc és lleu o moderat, la valoració, la intervenció i el seguiment corresponen al servei social d'atenció primària (SSAP). En cas de risc greu i en els casos en què hi hagi indicadors d'una possible situació de desemparament, la valoració, la intervenció i el seguiment correspon al servei especialitzat d'atenció a la infància i l'adolescència (SEAIA).

5.2. Inicialment, el professional referent del servei competent ha d'establir un primer contacte amb la persona que ha notificat la situació de risc per ampliar la informació exposada en la notificació o denúncia i esclarir dubtes, si escau, en un termini màxim de quinze dies naturals.

5.3. En aquesta fase, el professional referent ha d'efectuar la valoració de la situació de risc més acurada obtenint la informació de tots els agents socials que intervenen amb els membres de la família, amb l'objectiu de concretar la situació de risc, la severitat del dany ocasionat a l'infant o l'adolescent, la probabilitat que es torni a produir un incident, el grau de satisfacció de les necessitats de l'infant o adolescent i, finalment, els recursos familiars i de l'entorn.

5.4. També s'ha de valorar el grau de col·laboració i reconeixement de les dificultats per part de la família en el sentit més ampli possible.

6. Intervenció social

6.1. Posteriorment a la fase de valoració de la situació de risc, el professional o l'equip tècnic referent ha de promoure l'aplicació d'intervencions o recursos d'atenció social i educativa que permetin disminuir o eliminar la situació de risc, fet que comporta l'elaboració d'un pla d'intervenció familiar en el qual es faci constar els objectius, els recursos i les intervencions dissenyades per respondre a les necessitats detectades, així com una previsió de la temporització. Aquesta temporització s'establirà en funció de la situació de risc detectada i de l'assoliment dels objectius que es vagin establint.

6.2. Per efectuar una intervenció social adequada, el professional o l'equip tècnic referent ha de fer un intercanvi d'informació i una actuació coordinada amb els professionals que estiguin vinculats a l'infant, l'adolescent o la seva família. En aquest sentit s'establiran protocols específics entre els serveis implicats en l'atenció de l'infant i l'adolescent.

6.3. Els progenitors, la persona tutora o guardadora estan obligats a col·laborar activament, segons la seva capacitat, en l'execució de les intervencions o les mesures establertes pel servei competent. Si no s'obté la seva col·laboració o es neguen a participar en l'execució de les intervencions o mesures establertes, el SEAIA pot demanar al batlle competent de la jurisdicció de menors que en promogui la col·laboració oportuna, en els termes de l'article 78 de la Llei 14/2019.

6.4. Durant aquesta intervenció, la situació del nucli familiar pot variar, i en aquests casos el professional o l'equip tècnic referent ha de valorar si la intervenció correspon a un altre servei, en funció de l'especificitat i la gravetat de la situació que s'esdevingui.

6.5. En cas que el professional o l'equip referent de l'SSAP consideri que hi ha un risc greu per a l'infant o adolescent, que no s'aconsegueix disminuir o controlar la situació de risc amb la seva intervenció o que hi ha una manca de col·laboració de la família que impedeix la intervenció social, elevarà un informe de valoració a la CAIA, la qual pot fer la derivació oportuna al SEAIA.

6.6. Per a les situacions d'infants o adolescents atesos pel SEAIA de risc greu que es reconduïxin per mitjà de la intervenció efectuada i en les quals la continuïtat en la intervenció social sigui necessària perquè es mantenen com a situacions de risc lleu o moderat, s'efectuarà la derivació escaient a l'SSAP.

7. Assessorament i orientació

Qualsevol persona que tingui coneixement o sospita fonamentada d'una situació de risc o possible desemparament pot posar-se en contacte amb el SEAIA mitjançant el telèfon del ministeri encarregat dels afers socials o el telèfon d'emergència 175, perquè l'assessor i l'orienti respecte al procediment de notificació i actuació, així com respecte als indicadors de risc en cas de dubte a l'hora d'omplir la notificació, o per efectuar-ne el seguiment d'aquesta.

Annex II. Situacions de risc i desemparament

1. Situacions de risc:

- a) La manca d'atenció física o psíquica de l'infant o l'adolescent per part dels seus progenitors o de les persones que en tenen atribuïda la tutela o la guarda que suposi un perjudici lleu per a la seva salut física o emocional, o l'obstaculització de l'exercici dels seus drets.
- b) La utilització del càstig físic o emocional sobre l'infant o l'adolescent que no constitueixi un episodi sever o un patró crònic de maltractament.
- c) Les mancances de qualsevol mena que afavoreixin una situació de marginació o inadaptació de l'infant o l'adolescent, encara que sigui de tipus indiciari o lleu.
- d) La manca d'escolarització o l'abandonament escolar, així com l'absentisme escolar habitual o sense justificació durant el període obligatori.
- e) Les dificultats dels progenitors o de les persones que tenen atribuïda la tutela o la guarda per controlar la conducta de l'infant o l'adolescent.
- f) Les pràctiques discriminatòries per causa de naixement, edat, raça, ètnia, gènere, orientació sexual, identitat o expressió de gènere, llengua, religió, opinió, estat de salut, condicions físiques o psíquiques, discapacitat o qualsevol altra situació o circumstància social, econòmica o personal o de les seves famílies per part dels progenitors o les persones que tenen atribuïda la tutela o la guarda dels infants o els adolescents que comportin un perjudici per al seu desenvolupament i benestar.
- g) Els comportaments dels progenitors, tutors o guardadors que prioritzen de manera habitual les seves necessitats materials, emocionals o físiques en lloc de les de l'infant o l'adolescent.
- h) Els comportaments dels progenitors, tutors o guardadors que instrumentalitzen l'infant o l'adolescent en els seus conflictes relacionals, hagin estat o no judicialitzats.
- i) La situació en què un adolescent és víctima de violència de gènere.
- j) Qualsevol altra circumstància que afecti el desenvolupament adequat i el benestar de l'infant o adolescent.

2. Situacions de desemparament:

- a) La manca d'atenció física, psíquica o emocional de l'infant o l'adolescent per part dels seus progenitors o de les persones que en tenen atribuïda la tutela o la guarda que suposi un perjudici greu per a la seva salut física o mental, o una desatenció crònica de les seves necessitats principals, o quan s'obstaculitzi l'exercici dels seus drets d'una manera reiterada i agreujada.
- b) La dificultat greu per proporcionar l'atenció física i psíquica adequada a l'infant o l'adolescent, malgrat la voluntat de fer-ho dels progenitors o de les persones que en tenen atribuïda la tutela o guarda.
- c) L'abandonament de l'infant o l'adolescent per part dels seus progenitors o de les persones que en tenen atribuïda la tutela o la guarda, com a demostració de la manca de voluntat evident d'atendre o de seguir atenent les seves necessitats.
- d) Els maltractaments físics o psíquics i els abusos sexuals dels infants o els adolescents fets pels seus progenitors o les persones que en tenen atribuïda la tutela o la guarda, o executats amb el seu consentiment, així com les relacions familiars amb patrons de comportament violent.
- e) Les mancances en les funcions parentals o de guarda que comportin un perjudici greu per a l'infant o l'adolescent i que no puguin ser tractades adequadament sense una separació del nucli familiar.
- f) La manca de cura en la salut o l'atenció personal, o les addiccions dels progenitors o dels titulars de la tutela o guarda de l'infant o adolescent que repercutixin greument en el seu benestar o en el lliure desenvolupament de la seva personalitat.

g) La manca de col·laboració persistent i constatada dels progenitors o dels titulars de la tutela o guarda de l'infant o l'adolescent en relació amb l'atenció dels seus drets, o la mateixa impossibilitat de garantir-los, com a conseqüència de l'obstaculització o la manca de resposta a les indicacions adoptades per resoldre situacions de risc agreujades.

h) La falta de capacitat o la impossibilitat dels progenitors o de les persones que tenen atribuïda la tutela o la guarda de controlar la conducta de l'infant o l'adolescent que generi un perill evident de fer-se mal o de perjudicar els mateixos progenitors, les persones que en tenen atribuïda la tutela o la guarda o terceres persones, sense perjudici de les obligacions que els corresponguin.

i) La cronificació, la reiteració o la persistència de situacions de risc que derivin en una situació en què es privi l'infant o l'adolescent de la cobertura de les seves necessitats bàsiques per garantir el lliure desenvolupament de la seva personalitat.

j) La utilització de l'infant o l'adolescent per cometre delictes greus, la mendicitat, la prostitució, el consum d'estupefaents o situacions d'una gravetat anàloga que siguin contràries al lliure desenvolupament de la seva personalitat per part dels seus progenitors o dels titulars de la tutela o guarda, o amb el seu consentiment.

k) La violència de gènere o domèstica que perjudiqui el desenvolupament de l'infant o l'adolescent d'acord amb el reconeixement dels seus drets i del seu lliure exercici.

l) El maltractament prenatal que pugui originar seqüeles greus al futur naixement d'un infant, a causa de la manca d'atenció o cura durant el procés de gestació.

m) Qualsevol altra circumstància que atempti contra la integritat física o psíquica de l'infant o l'adolescent i que requereixi objectivament separar-lo del seu nucli familiar per oferir una atenció adequada al seu desenvolupament integral.

Annex III. Guia d'indicadors de risc

Els indicadors de risc s'han agrupat en blocs d'observació i serveixen de guia per donar suport a la detecció d'aquest tipus de situacions.

1. Aspecte físic i situació personal de l'infant o l'adolescent

- ☐ L'infant o l'adolescent presenta una manca d'higiene o una higiene deficitària (roba bruta, olors desagradables, etc.).
- ☐ Té una alimentació inadequada o insuficient, per manca o excés.
- ☐ Mostra cansament habitual (manca d'hores de son o descans).
- ☐ Manifesta habitualment dolences físiques (dolor, malaltia, etc.).
- ☐ Es troba en situacions que fan que estigui desprotegit greument (presenta malalties cròniques o greus sense tractament adequat o retard en l'atenció sanitària d'aquest tractament, o es troba en una situació sobrevinguda en què ningú se'n fa càrrec).

2. Àrea emocional i comportamental de l'infant o l'adolescent

- ☐ Presenta conductes dissocials o agressives (comet furts, grup d'amics conflictiu, provocació, vandalisme, etc.).
- ☐ Presenta conductes de risc cap a ell mateix (conducció temerària, mal ús de les tecnologies, autolesions, manca d'autocontrol, etc.).
- ☐ Manifesta pors o angoixes.
- ☐ Presenta alteracions en la relació amb els altres (cria contínuament l'atenció, fa demandes continuades d'afecte, sembla tenir dificultat per formar vincles afectius estables, etc.).
- ☐ Presenta altres alteracions de l'estat d'ànim (tendeix a l'aïllament, la tristesa, el mutisme, les conductes regressives, etc.).
- ☐ Presenta comportaments d'autoestimulació compulsiva.
- ☐ És víctima d'assetjament per raó de la seva identitat o orientació sexual (LGTBI-fòbia).
- ☐ Adopta rols que no corresponen per l'edat.
- ☐ Els pensaments, actituds i comportaments de l'infant o l'adolescent s'identifiquen amb creences masclistes.
- ☐ Consumeix substàncies tòxiques.
- ☐ No cursa estudis postobligatoris ni treballa.

3. Desenvolupament i aprenentatge de l'infant o l'adolescent

- ☐ Presenta dificultats destacables en els aprenentatges escolars (problemes d'atenció i concentració, poca constància en les activitats escolars, canvis sobtats en el rendiment escolar, etc.).

- ☐ Presenta un retard en el desenvolupament (retard en l'adquisició de capacitats verbals, cognitives o socials pròpies de l'edat) i aquest retard no respon a una malaltia o una discapacitat.
- ☐ Presenta canvis repetits de centre educatiu al llarg de l'escolaritat.
- ☐ Té faltes d'assistència injustificades o presenta absentisme escolar o laboral.
- ☐ Té retards continus injustificats.
- ☐ No porta el material necessari.
- ☐ No fa deures.
- ☐ Mostra poc interès i motivació per les tasques escolars.
- ☐ L'infant o adolescent és víctima d'assetjament escolar (*bullying*).

4. Maltractament prenatal, abandonament o renúncia del nounat

- ☐ Hi ha una manca de seguiment ginecològic durant l'embaràs, d'acord amb els protocols estandarditzats (inferior a quatre visites mèdiques).
- ☐ Hi ha un rebuig de l'embaràs o manifestació oberta d'abandonament.
- ☐ Es planteja cedir el nadó en adopció.
- ☐ Els progenitors presenten conductes que poden perjudicar el fetus.
- ☐ Hi ha una manca absoluta d'atenció a les necessitats bàsiques per atendre el nounat.
- ☐ L'embaràs no està planificat i hi ha una manca de consciència del que suposa la maternitat/paternitat.
- ☐ És un cas de maternitat/paternitat adolescent.
- ☐ Hi ha un interval intergenèsic curt (dotze mesos o menys).

5. Relació dels progenitors o guardadors amb l'infant o l'adolescent

- ☐ Manifesten rebuig envers l'infant o adolescent.
- ☐ El seguiment i el control de la salut de l'infant o l'adolescent no són els adequats.
- ☐ Hi ha sospites de manipulació de la salut de l'infant o l'adolescent per part dels progenitors (síndrome de Munchausen).
- ☐ Aïllen l'infant o adolescent de l'entorn social (es mostren extremament protectors o controladors, molt possessius, etc.).
- ☐ Es despreocupen de les activitats escolars i d'oci de l'infant (no assisteixen a les reunions ni entrevistes de l'escola quan se'ls cita, desconeixen el curs al qual va, el professor, les seves amistats o quines activitats ha de fer, consenten o afavoreixen l'abandonament escolar, etc.).

- ☐ Desatenen les necessitats bàsiques de l'infant (no respecten rutines que l'infant o l'adolescent necessita, desconeixen les necessitats emocionals i d'estimulació de l'infant o l'adolescent, etc.).
- ☐ Prioritzen les seves necessitats materials, emocionals o físiques en lloc de les de l'infant o adolescent.
- ☐ No supervisen l'infant o l'adolescent, fet que comporta que hi hagi accidents domèstics amb més facilitat.
- ☐ Mostren incapacitat de controlar l'infant o l'adolescent.
- ☐ Mostren pautes educatives inadequades amb l'infant o adolescent (utilitzen el càstig físic com a mètode habitual de disciplina, no tenen en compte l'opinió de l'infant o l'adolescent en cap de les decisions que l'afecten directament, el culpabilitzen dels problemes familiars, utilitzen pautes educatives incoherents, toleren absolutament tots els comportaments de l'infant o l'adolescent sense posar-li cap límit, etc.).
- ☐ Atemoreixen o intimiden l'infant o l'adolescent (utilitzen sistemàticament la por com a forma de disciplina, mostren violència manifesta contra les persones davant de l'infant o l'adolescent, etc.).
- ☐ És un cas d'explotació o corrupció de l'infant o l'adolescent.
- ☐ Deleguen el rol patern o matern a altres familiars, amistats o veïns no adequats.
- ☐ No accepten l'ajuda i l'orientació que necessita l'infant o l'adolescent o no col·laboren amb els serveis que l'atenen.
- ☐ Fan un tracte desigual entre germans.
- ☐ Tenen dificultats per conciliar la vida laboral i familiar.
- ☐ Hi ha un incompliment reiterat del règim de visites per part del progenitor no custodi.

6. Context social, familiar i personal de l'infant o l'adolescent

- ☐ El nucli familiar té dificultats socials o d'organització (no té suport social o familiar, canvis constants de domicili, canvis freqüents de parella o referents adults de l'infant o l'adolescent, deficiències greus en habilitats d'organització i economia domèstiques, nucli monoparental amb manca de suport greu, progenitors adolescents amb dificultats i amb manca de suport, etc.).
- ☐ Tenen dificultats socials o econòmiques, tenint en compte que no es poden considerar mancances d'atenció les situacions provocades per la falta de recursos econòmics de les famílies per motius aliens a la seva voluntat.
- ☐ Hi ha antecedents de desprotecció en la història familiar (maltractament físic o abús sexual en els progenitors, etc.).
- ☐ Hi ha antecedents de violència o d'abús sexual en la història familiar.

- ☐ El nucli familiar viu en un context social d'especial consideració (progenitor/s a la presó, exercici de la prostitució, ingressos econòmics familiars provinents d'activitats presumptament delictives o no legals, etc.).
- ☐ Presenten un aspecte físic molt desfavorable (higiene, roba).
- ☐ Mostren addicció a l'alcohol o altres drogues.
- ☐ Poden patir algun trastorn mental o presenten una discapacitat intel·lectual que condiciona l'atenció cap a l'infant o adolescent.
- ☐ Presenten una malaltia física que condiciona l'atenció a l'infant o l'adolescent.
- ☐ Abandonen el menor.
- ☐ L'infant o l'adolescent està vivint en un entorn familiar violent (relacions violentes entre la parella, agressions mútues entre progenitors i fills, etc.).
- ☐ L'habitatge no presenta unes condicions mínimes d'habitabilitat i higiene per a l'infant.
- ☐ L'adolescent està en una relació de parella en què és víctima de violència de gènere.

Annex IV. Esquema del circuit previst

